

Strasbourg, 11.6.2013
COM(2013) 407 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Euroopa konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku terasetööstuse tegevuskava

Sisukord

1.	Euroopa terasetööstus.....	3
2.	Ülemaailmne teraseturg ja tehnoloogia areng.....	3
2.1.	Maailmaturu peamised suundumused	3
2.2.	Peamised tehnoloogilised ajendid ja väljakutsed.....	4
3.	Väljakutsetele vastamine – terase tegevuskava.....	6
3.1.	Toimiv õigusraamistik	6
3.2.	Terase nõudluse suurendamine	7
3.3.	Võrdsed tingimused rahvusvahelisel tasandil	8
	Juurdepääs toorainele	9
	Kaubandus	10
3.4	Energia-, kliima-, ressursi- ja energiatõhususe poliitika konkurentsivõime tõstmiseks	12
	Taskukohased energiahinnad ja varustamine	12
	Kliimapolitikaga seotud küsimustega tegelemine.....	14
	Globaalse võrreldavuse tagamine.....	15
	Terasesektor kui kliima- ja ressursitõhususe eesmärkidesse panustaja	16
3.5	Innovatsioon.....	19
3.6	Sotsiaalne mõõde: restruktureerimise ja oskustega seotud vajadused	21
4.	Kokkuvõte	24

1. EUROOPA TERASETÖÖSTUS

Tugev ja konkurentsivõimeline terasesektor on Euroopa tööstusbaasi jaoks oluline. EL on suuruselt teine terasetootja maailmas, tootes aastas üle 177 miljoni tonni terast, mis moodustab 11 % maailma kogutoodangust. Teras moodustab osa ka mitmest tööstuslikust väärtusahelast ning on tihedalt seotud mitmete tootmisahela järgmise etapi tööstussektoritega, näiteks autotööstuse ning ehitus-, elektroonika-, mehaanika- ja elektrotehnikasektoriga. Terasetööstusel on oluline piiriülene mõõde: 500 tootmiskohta on jaotunud 23 liikmesriigi vahel ning see muudab kõnealuse tööstusharu üleeuroopaliseks.

Hetkel on Euroopa terasesektor väga **keerulises olukorras**. Praegune majanduskriis on märgatavalt vähendanud tootmistegevust ja sellega seotud nõudlust terase järgi, mis on 27 % madalam kriisieelsest tasemest¹. Selle tulemusel on mitmed tootmiskohad sulgetud või on töökohtade kaotamise hinnaga vähendatud nende tootmisvõimsust, mistõttu on viimastel aastatel kadunud kuni 40 000 töökohta. Sellest tulenevalt **jääb surve restruktureerimiseks ja tootmisvõimsuse vähendamiseks selle tööstusharu puhul lähitulevikus üheks peamiseks väljakutseks**.

Liigne tootmisvõimsus ei ole siiski ainult Euroopa probleem. Eeldatakse, et terasetootmise võimsus jätkab tõusu järgmise kahe aasta jooksul² ning OECD hinnangul tõuseb see **globaalselt** 118 miljoni tonni võrra, jõudes 2014. aastaks 2171 tonnini. Euroopa terasetööstust **mõjutavad korraka nii madal nõudlus kui ka liigne tootmisvõimsus üleilmastunud teraseturul** ning samal ajal seisab tööstus silmitsi **kõrgete energiahindadega** ja peab tegema investeeringuid, et kohaneda rohelise majandusega ja toota innovatiivseid tooteid.

Komisjoni arvates on oluline, et **Euroopa jääks majanduslikel, sotsiaalsetel ja keskkonnaga seotud põhjustel ning tarnekindluse eesmärgil oluliseks terast tootvaks piirkonnaks**. Pärast seda, kui komisjoni võttis vastu 2012. aasta tööstuspoliitika teatise,³ millega püüti leida võimalusi tööstuse rolli suurendamiseks Euroopas, kasvatades **2020. aastaks tööstuse osakaalu SKPst praeguselt 15,2 %-lt 20 %-le**, jõudis Euroopa Ülemkogu 2013. aasta märtsis järeldusele, et võtab järelemeetmed komisjoni töö jätkamiseks teatavates tööstussektorites. Käesolev teatis kujutab endast komisjoni vastust kriisile terasesektoris ja selles nähakse ette sihtotstarbelised meetmed eesmärgiga tagada, et tegevuskeskkond oleks soodne konkurentsivõimelise ja kestliku terasetööstuse jaoks, nii et sektor suudaks lahendada tema ees seisvad struktuursed probleemid, olla globaalselt konkurentsivõimeline ja töötada välja järgmise põlvkonna terasetooted, mis on olulise tähtsusega teiste Euroopa tööstusharude jaoks.

2. ÜLEMAAILMNE TERASETURG JA TEHNOLOOGIA ARENG

2.1. Maailmaturu peamised suundumused

Alates 2000. aastast on terase maailmaturg kasvanud tänu tärkava turumajandusega riikidele industrialiseerumisele.

Industrialiseerumine Aasias on muutnud selle piirkonna maailma suurimaks terasetootjaks ja -tarbijaks. **Hiina on nüüd muutunud maailma suurimaks terasetootjaks:** tema toodang moodustas 2000. aastal 39 % Aasia tooterase kogutoodangust; 2012. aastal kasvas see 71 %-

¹ „Eurofer Economic and Steel Market Outlook”, 2012.

² Vastavalt ettevõtjate edastatud teabele.

³ COM(2012) 582 final.

le. Selline tootmise suurenemine on viinud liigse tootmisvõimsuseni Hiinas ning muutnud riigi netoimportijast maailma suurimaks teraseeksportijaks. Hiina terasetööstus moodustab praegu ligikaudu 50 %⁴ ülemaailmsest terasetootmisest.

USAs on kildagaasi tootmise järsk kasv parandanud USA tööstuse konkurentsipositsiooni tänu kokkuhoiule **energiakuludes** ja see on üks peamisi põhjuseid uute investeeringute ligimeelitamiseks terasesektorisse. See võib tähistada muutust terasesektoris ning USA võib peagi muutuda terase netoeksportijaks,⁵ suurendades veelgi globaalsel turul valitsevat liigset pakkumist.

Lisaks sellele on mõned naaberriigid (Venemaa, Ukraina ja Türgi) oma terasetootmisvõimsust oluliselt suurendanud ja tõstnud oma suutlikkust varustada ELi teraseturgu. Kuid tootmisvõimsuse kasvuga mitmes riigis ei kaasne turgude avanemine. **Viimaste aastate jooksul on järjest kasvanud suundumus kaitsta kodumaiseid terasetootjaid**, näiteks Brasiilias ja Indias⁶. Sellised meetmed takistavad võrdsetel tingimustel põhineva globaalse teraseturu arengut.

Sellises väljakutseid pakkavas kontekstis on ELi terasetööstus suutnud säilitada oma eksporditaseme. Alates 2010. aastast on ELi eksport suurenenud ja viimasel neljal aastal on ELis olnud kaubavahetuse ülejääk. Terasekaubanduse ülejääk oli 2012. aastal 16,2 miljonit tonni (ehk 20 miljardit eurot)⁷.

Terasetööstuse säästva arengu jaoks on äärmiselt oluline ka **õiglane juurdepääs nii esmasele kui ka teisele toorainele** ja ka nende meretranspordile konkurentsivõimelistel turutingimustel.

2.2. Peamised tehnoloogilised ajendid ja väljakutsed

Teras jääb tõenäoliselt peamiseks ehituses ja tootmises kasutatavaks materjaliks. Kuid nõudlust terase järgi võivad mõjutada mitmed suundumused terase valmistamise tehnoloogias ja terase kasutamises. Selliste suundumuste peamised ajendid võivad olla koostööl põhinev disain ja innovatsioon töötlemises. Need on valdkonnad, milles Euroopa võib olla juhtival positsioonil.

Nõudluse poole pealt pakuvad elektriijaamade ehitus, sealhulgas nii maismaa kui ka avamere tuuleparkide ehitus, elektrienergia ülekanne ning elamuehitus- ja transpordisektor jätkuvalt võimalusi **innovatiivsetele terasetoodetele**.

Terasetoodete, sealhulgas torude **lisandväärtuse tõstmine** on üks võimalus, kuidas terasevalmistajad saavad end konkurentidest eristada ja suurendada oma konkurentsivõimet. Hiljutisest OECD uuringust⁸ selgub, et kõrge lisandväärtusega terasetooted moodustavad siiski piiratud osa terasenõudlusest ning konkurents selles segmendis on tihe. Lisaks nõuab

⁴ Maailma Teraseassotsiatsiooni 2012. aasta statistika, <http://www.worldsteel.org/statistics/statistics-archive/2012-steel-production.html>.

⁵ „The future of steel: how will the industry evolve?” (Terase tulevik: kuidas areneb tööstusharu?), OECD aruanne, detsember 2012, DSTI/SU/SC(2012) 21.

⁶ DECISÃO CMC nr 39/11, Brasiilia suurendas oma imporditariife 100 toote, sealhulgas mitme terasetoote puhul, kuid mitte käibemaksu bilanssi. Tollimaksu tõsteti 12 %-lt 25 %-le ja see kehtib 12 kuud koos üheaastase pikendamisvõimalusega.

⁷ Need arvud põhinevad toodetel, mis kuni 2012. aasta detsembrini olid hõlmatud eelneva järelevalvesüsteemiga.

⁸ „The future of the steel industry: selected trends and policy issues”, (Terasetööstuse tulevik: valitud suundumused ja poliitikaküsimused), OECD aruanne, detsember 2012, DSTI/SU/SC(2012) 12.

selline terasetootmine kulukate terase valtsimise protsesside kasutamist ning suuri investeeringuid teadus- ja arendustegevusse.

Tootmisega seoses tuleb öelda, et kuigi innovatsioon jääb peamiseks **uute toodete ja turgude väljatöötamise ning efektiivsuse tõstmise** teguriks, mõjutavad **tulevikusuundumusi** muu hulgas **juurdepääs toorainele ja energiale ning nende hinnad**, ja **impordist sõltuva Euroopa** jaoks **näivad need hinnad olevat tõusuteel**. Terase tootmiseks vajaliku tooraine osas võib uue rauamaagi asendamine vanarauaga (mis tõstab elektrienergia osakaalu) ja kooksiõe asendamine gaasiga (otseredutseeritud raua kasutuselevõtt) osutada tulevikus otsustavaks tehnoloogiasuundumuseks.

Tehnoloogiliste muudatuste olulisteks ajenditeks on ka kliimapoliitika ja ressursitõhusus. Lühiajalises perspektiivis võib ringlussevõetud metalli kasutamine ja parimate võimalike tehnikate levitamine anda olulise panuse kliimapoliitika eesmärkide saavutamisel ja suurendada nappide ressursside säästvat kasutamist.

Komisjoni hiljutisest uuringust⁹ selgus, et parimate võimalike tehnikate kasutamisega praegusest hetkest kuni 2022. aastani väheneksid **üldine otsene energia kogutarbimine** ja CO₂ heitkogused vaid **minimaalselt**, kui eeldada, et kohaldatakse rangeid investeerimistingimusi (lühikesed tagasimakseperioodid). Täiendavast jätku-uuringust¹⁰ aga selgub, et pikemate tagasimakseperioodide korral oleks vähendamispotentsiaal 2030. aastaks suurem. Peale selle oleks selliste parimate võimalike tehnikate kulupõhise konkurentsivõime parandamiseks vaja läbi viia **uuringsid ja edukaid demonstratsioone**.

Lühiajalises ja keskpikas perspektiivis oodatakse **energiatõhususe** osas täiendavate paranduste tegemist. Praegu kasutatavaid tehnoloogiaid on juba olulisel määral täiendatud¹¹ ja **parimaid tehnoloogiaid** kasutavad tehased töötavad juba oma **termodünaamilise piiri** lähedal. Sellele vaatamata on siiski mõningaid valdkondi, kus saaks teha parandusi, et tööstusharu kohaneks energiakuludega paremini. **Sisendkulusid vähendades** võib **parema energiatõhususe** saavutamiseks vaja olla **suuremaid eelnevaid investeeringuid** ning seetõttu tuleks rakendada poliitikaid nii, et arvesse võetakse **mõju konkurentsivõimele**. Sellest tulenevalt jälgib komisjon sektoreid, mille puhul peetakse kasvuhooonegaaside heite ülekandumise **ohtu märkimisväärseks**, et tagada energiatõhususe direktiivi panus selliste sektorite säästvasse arengusse¹².

Oluline on teostada selliste **CO₂ heitkoguste vähendamise läbimurdetehnoloogiate edukas demonstratsioon**, mis hõlmavad ka tööstuslikku süsinikdioksiidi kogumist ja säilitamist. Enne rakendusfaasi jõudmist tuleb lahendada sellised probleemid nagu kõrged kulud ning avalikkuse teadlikkus ja heakskiit, nagu on selgitatud komisjoni teatises süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise tuleviku kohta Euroopas¹³.

⁹ Teadusuuringute Ühiskeskuse 2012. aasta aruanne „Prospective scenarios on energy efficiency and CO₂ emissions in the Iron & Steel industry” (Võimalikud stsenaariumid energiatõhususe ja CO₂ heitkoguste puhul raua- ja terasetööstuses).

¹⁰ „The potential for improvements in energy efficiency and EU27 emissions in the 2013 iron and steel industry under different payback periods”, *Journal of Cleaner Production*, 2013; <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.02.028>.

¹¹ Võrreldes 1980. aastaga vähenes tooraine kasutamine toorterese valmistamisel 2008. aastal 2336 kg-lt tonni kohta 2015 kg-le tonni kohta (-13,7 %)

¹² Direktiiv 2012/27/EL.

¹³ COM(2013) 180 final.

3. VÄLJAKUTSETELE VASTAMINE – TERASE TEGEVUSKAVA

Selleks et **kindlaks teha ja hinnata probleeme**, millega terasetööstus silmitsi seisab, kutsus komisjoni asepresident ning tööstuse ja ettevõtluse volinik koostöös tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse volinikuga 2012. aasta juulis kokku **kõrgetasemelise ümarlaua**¹⁴. Nimetatud ümarlaud toimus dialoogiplatvormina komisjoni, tööstusharu tegevjuhtide ja ametiühingute vahel. Nendel kohtumistel osalesid ka peamiste terast tootvate liikmesriikide ja Euroopa Parlamendi esindajad. Komisjon teeb nüüd ettepaneku tegeleda peamiste ELi terasetööstuse konkurentsivõimet mõjutavate probleemidega järgmiselt.

3.1. Toimiv õigusraamistik

Siseturu säästlikuks arenguks ja nõuetekohaseks toimimiseks, investoritele kindlustunde ja prognoositavuse tagamiseks ning võrdsete tingimuste loomiseks on vaja Euroopa tasandi õigusakte.

Kooskõlas komisjoni aruka reguleerimise tegevuskavaga¹⁵ **peavad ELi õigusaktid olema** neis sisalduvate eesmärkide saavutamiseks **tulemuslikud ja tõhusad**. Komisjon on otsustanud **kindlaks teha liigsed kohustused, ebakõlad, lüngad või ebaefektiivsed meetmed**.

Peale selle võib **erinevate poliitikate** ja õigusaktide **kumulatiivne mõju** mõjutada ettevõtja suutlikkust olla innovatiivne ja võtta vastu investeerimisotsuseid. See võib keskpikas perspektiivis tugevdada konkurentsivõimet. Globaalsel turul tegutsevad konkurendid saavad siiski kasu soodsamatest raamtingimustest ning need võivad viia ka investeringuteni vähenemiseni ja turuosa kaotuseni, mille tulemusel võidakse ettevõtte sulgeda või tootmine mujale viia.

Sellega seoses viib komisjon **teatavates sektorites**, näiteks terase- ja alumiiniumisektoris läbi **kulude kumulatiivse hindamise**. Kasutades kõiki olemasolevaid vahendeid, tõhustab komisjon oma analüüsi, mis hõlmab komisjoni uute poliitikameetmete ettepanekute mõju konkurentsivõimele, kasutades selleks **konkurentsivõime kontrolli**¹⁶ eelnevate mõju hindamiste raames. Lisaks viib komisjon **poliitika põhjaliku hindamisena läbi nn toimivuskontrollid**, et teha kindlaks, kas poliitikasektori õigusraamistik sobib antud eesmärgiks. Nende kontrollide tulemused aitavad teha järeldusi poliitika ja õigusraamistiku tuleviku osas.

Õigusraamistik tuleks välja töötada **arukal ja ambitsioonikal** viisil, nii et see toimiks **innovatsiooni peamise ajendina**, eriti siis, kui kasutatakse dünaamilisi ja turupõhiseid lähenemisviise. Rangemad **keskkonnaalased eesmärgid ning ühtlustatud eeskirjade, standardite ja riigihangete** kasutamine võivad samuti innovatsioonile olulisel määral kaasa aidata¹⁷.

¹⁴ Lisateavet leiab järgmiselt veebisaidilt: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/steel/high-level-roundtable/index_en.htm.

¹⁵ KOM(2010) 543 ja COM(2012) 746.

¹⁶ Konkurentsivõime kontroll on 12-astmeline süsteem, mis käsitleb poliitikameetme ettepaneku mõjusid ettevõtja konkurentsivõimele läbi selle ettepaneku mõju äritegevuse kuludele, samuti mõjutatud sektorite innovatsioonivõimet ja rahvusvahelist konkurentsivõimet. See kujutab endast lihtsat ja tõhusat vahendit, mille abil koostada põhjalikumaid analüüse ettepanekute mõju kohta konkurentsivõimele. SEC(2012) 91 final.

¹⁷ „Innovaatiline liit“ – KOM(2010) 546 lõplik.

Ka Euroopa standardid võivad aidata kaasa terasest ehitustoodete säästlikule tootmisele. Terasetööstus töötab juba välja **terasest ehitustoodete märki** – SustSteel. Märki SustSteel eesmärk on edendada jätkusuutlikkust üldiselt ja eriti terasest ehitustoodete tootmises. Kui seda rakendatakse terviklikul ja usaldusväärsel viisil, võib see tunduvalt suurendada selliste säästvate terasest Euroopa ehitustoodete turuosa. Liikmesriigid peaksid seda kaaluma ja selleks võivad osutada vajalikuks konkreetsed standardimistegevused.

Ka liikmeriikides esineb regulatiivseid probleeme. Mõnes liikmesriigis avaldab **käibemaksu maksmisest kõrvalehoidumine** kodumaisel teraseturul negatiivset mõju terasetootjate tegevustingimustele. Seetõttu kannatavad nad mustalt turult tuleneva ebaausa konkurentsi tõttu. Paljudel juhtudel on ettevõtted sellepärast sunnitud oma tootmist piirama või tootmise seiskama. Mõnes liikmesriigis on käibemaksu maksmisest kõrvalehoidumine vähendanud armatuurtalade tootmist ja müüki 2012. aastal 15 % ja käesoleval aastal juba 30 %¹⁸.

Komisjon teeb järgmist:

- viib lõpule terasesektori **kumulatiivse kulude hindamise** 2013. aasta kohta, et hinnata kogu regulatiivset koormust;
- jätkab selliste uute algatuste mõju hindamist, millel võib mõjuhinnangu kohaselt olla oluline mõju terasetööstuse konkurentsivõimele, sealhulgas kasutab vajaduse korral **konkurentsivõime kontrolli**;
- uurib märki **SustSteel** potentsiaali Euroopa säästvate terasest ehitustoodete turuosa suurendamisel. Komisjon võib seejärel nõuda konkreetsete **standardimistegevuste läbiviimist**;
- uurib koos liikmesriikidega võimalikke algatusi **ELi ebaseadusliku** terasetoodete **туру**, sealhulgas käibemaksu maksmisest kõrvalehoidumise vastu.

Komisjon kutsub liikmesriike tegema järgmist:

- parandama terasest ehitustoodete jätkusuutlikkust, kasutades selleks ära märki **SustSteel** kasutuselevõtmise võimaluse.

3.2. Terasenõudluse suurendamine

Maailma terasetööstuses on praegu ligikaudu **542 miljoni tonni jagu üleliigset tootmisvõimsust**. Sellest peaaegu 200 miljonit tonni asub Hiinas¹⁹. ELi liigne tootmisvõimsus on praegu prognooside kohaselt ligikaudu 80 miljonit tonni, samas kui ELi kogutootmisvõimsus on 217 miljonit tonni. Kui terasetootmise võimsus jääb samaks ka pärast 2014. aastat, võib nõudlus tootmisvõimsusele järele jõuda viie kuni seitsme aastaga, tingimusel et nõudlus jätkab praegust kasvutrendi.

ELis sõltub **terasenõudlus väheste peamiste terast kasutavate tööstusharude majanduslikust ja finantsolukorrast** – näiteks **ehitussektori** ja **autotööstuse** nõudlus terase järele moodustab kokku ligikaudu 40 % kogu terasenõudlusest. Masinatööstus ning elektri- ja elektroonikaseadmete tööstus annavad samuti olulise panuse terasetööstuse õitsengusse. Finantskriis on kõigile neile tööstusharudele avaldanud siiski negatiivset mõju. Selleks et

¹⁸ Poola Terasessotsiatsiooni 2012. aasta statistika.

¹⁹ „Excess Capacity in the steel industry: an examination of the global and regional extent of the challenge” (Liigne tootmisvõimsus terasetööstuses: probleemi globaalse ja piirkondliku ulatuse uurimine), OECD aruanne, 2012, DSTI/SU/SC(2012) 15.

tagada nende sektorite taastumine, on oluline rakendada praegused ELi algatused, et toetada ehitussektorit ja autotööstust eesmärgiga suurendada nende jätkusuutlikkust, ressursse ja energiatõhusust. Kasvule orienteeritumad meetmed stimuleerivad terasetarbimist.

Komisjon teeb järgmist:

- jätkab peamiste **terast kasutavate sektorite** edendamist, eriti läbi komisjoni algatuse „CARS 2020”,²⁰ stimuleerides muu hulgas nõudlust alternatiivkütuseid kasutavate sõidukite järele,²¹ ning läbi komisjoni säästva ehituse algatuse,²² et suurendada energia- ja ressursitõhusust ning julgustada olemasolevate hoonete renoveerimist.

3.3. Võrdsed tingimused rahvusvahelisel tasandil

EL on avatud turg. Siiski kasutavad ELi mittekuuluvad terast tootvad riigid väga sageli kaubanduspiiranguid või -moonutusi, et anda oma terasetööstuse ettevõtjatele kunstlikke eeliseid. Need piiravad meetmed hõlmavad tariifseid kaubandustõkkeid, mittetariifseid meetmeid (seotud eelkõige tehniliste eeskirjade ja vastavushindamise menetlustega), ekspordistiimuleid ja -toetusi ning samuti piiranguid seoses erinevat tüüpi toorainega, millest terast valmistatakse.

Kaubandustõkete ja ebaõiglase tegevuse käsitlemiseks rakendab EL jõuliselt oma **turulepääsu strateegiat** eesmärgiga **tagada rahvusvaheliste kohustuste täitmine ja võrdsed tingimused** ELi terasesektoris tegutsejatele.

Tõhusa võrgustiku ja piisavate **järelevalvevahendite** abil on EL kindlaks määranud peamised kaubandustõkked kolmandate riikide turgudel, mis on võetud sihikule asjakohaste õiguskaitsevahendite abil. ELi turulepääsu andmebaasis loetletud vastavate tegevuste näited sisaldavad **ekspordipiirangute ja eksporditollimaksu kehtestamist toorainele** teiste hulgas **Indias, Hiinas, Venemaa Föderatsioonis ja Egiptuses**, mis on põhjustanud terasetootmiskulude ülemäärast kasvu ELis. Muud liiki tõketega kolmandate riikide turgudel on kehtestatud ELi toodetele **liigsed litsentsimisprotseduurid** või nõuded, mis lõppkokkuvõttes takistavad ELi teraseeksporti – selline praktika on tuvastatud eelkõige India ja ka Indoneesia turgudel. Eriti Hiinas ja USAs on kodumaise tööstusharu kaitseks ELi konkurentsi eest kasutatud vastavalt kodumaistes terasesektorites kehtestatud investeerimispiiranguid või nende kodumaiste terasesektorite eelistamist riigihangetes.

EL teeb koos oma partneritega selliste probleemide ületamiseks tööd, võttes hoolikalt kaalutletud meetmeid **turulepääsu strateegia** raames. Näiteks teatavate terasetoodete suhtes kehtestatud **India kohustuslikest sertifitseerimisnõuetest** on loobunud ELi demaršide tõttu India ametiasutustele, samas kui **Hiinaga** on alustatud vaidluste lahendamist seoses selliste **peamiste toorainetega** nagu koks, et kindlustada ELi terasesektorit takistusteta varustamine nende materjalidega. Samas jätkab EL tegelemist ka allesjäänud takistustega **Venemaa Föderatsioonis, Hiinas, USAs ning ka Jaapanis, Indias ja Brasiilias**, tehes seda hästiarenenud konsultatsioonifoorumi võrgustiku kaudu, mida tuntakse **terase kontaktrühmade** nime all. Lisaks sellele, mille üle saab läbi rääkida

²⁰ COM(2012) 636 final.

²¹ COM(2013) 17 final ja COM (2013) 18 final.

²² COM(2012) 433 final.

vabakaubanduslääbirääkimiste raames või mida saab tõhusalt käsitleda WTO töörühmade tegevuse kaudu, võimaldavad need kontaktrühmad kasulikku teabevahetust, et tuvastada ja kõrvaldada tõkked, millega ELi tööstusharu siiani nendel laienevatel turgudel silmitsi seisab.

Terasetööstuse teine peamine väljakutse eelkõige globaalse terasetootmise liigvõimsuse kontekstis on **võimalik ebaausate kaubandustavade kasutamine kolmandates riikides eesmärgiga eksportida liigne toodang turuvallutusliku äritegevuse abil**. Komisjon tegeleb selle probleemiga oma **kaubanduse kaitsevahendite** kohaldamise abil. Tööstusharu poolt laekunud ebaõiglaste kaubandustavade seotud kaebuste põhjal algatas Euroopa Komisjon 2012. aastal **11 uut uurimist** seoses raua- ja terasetoodetega. See kujutab endast uurimiste arvu netokasvu võrreldes eelmise aastaga ning näitab nii probleemi olulisust kui ka komisjoni otsusekindlust astuda samme selliste tavade vastu. Komisjon peab selles protsessis valvsalt jälgima, kas teised partnerid kasutavad kaubanduse kaitsevahendeid, mis võivad endast kujutada ka vahendit ELi teraseeksporti mahu ja turuosa nõuetevastaseks piiramiseks, et kaitsta kodumaiseid toojaid. Sellega seoses suhtleb komisjon pidevalt kolmandate riikide riigiasutustega eesmärgiga tagada, et kaitsemeetmeid, tasakaalustusmeetmeid ja dumpinguvastaseid menetlusi käsitlevad WTO eeskirjad oleksid nõuetekohaselt täidetud.

Piiravate meetmete tõttu, mis mõjutavad ELi terasetootjate konkurentsivõimet, on kokkuvõttes oluline, et EL **jätkaks sihikindlalt oma turulepääsustrateegia kohaldamist**, et tagada **õiglane rahvusvaheline konkurents ja võrdsed tingimused** Euroopa tööstusharule.

Juurdepääs toorainele

Sarnaselt paljudele muudele tööstusharudele **sõltub** terasetööstus **ressurssidest, mida Euroopas on vähe**. Kõrgahjud vajavad hea kvaliteediga rauamaaki ja koksisütt. **Rauamaagi hinnad** on viimastel aastatel tärkava turumajandusega riikide tõttu olulisel määral tõusnud²³. Kildagaasi buumi tõttu on USAs nõudlus söe järele väiksem, mis on langetanud söe hindu ka ELis, mistõttu on langenud ka koksisöe hinnad ning selle tulemusel on söe tarbimine ELis suurenenud.

Terast saab **taas ringlusse võtta**, ilma et väheneksid selle peamised omadused, näiteks tugevus, plastsus või vormitavus. Saastumata terasejäätmete ringlussevõtuga saab kokku hoida üle 1200 kg rauamaaki, 7 kg sütt ja 51 kg lubjakivi ühe tonni kasutatud terasejäätmete kohta²⁴. **Terase tootmine** puhta maagi asemel **terasejäätmest** vähendab energiatarbimist ligikaudu 75 % ja aitab säästa ligikaudu 90 % sisendtoorainest²⁵. Kuna Euroopal on keeruline ligi pääseda odavale energiale ja toorainele, on majanduslikel põhjustel ilmselgelt mõistlik maksimeerida terase tootmist terasejäätmest. Keskkonnaalased aspektid metalli tootmisel jääkidest on samuti olulised, kuna nii väheneb tugevasti õhusaaste (ligikaudu 86 %), veekasutus (40 %), veesaaste (76 %) ja kaevandusjäätmed (97 %)²⁶. Puhtast maagist tootmisega võrreldes vähendab ühe tonni terase tootmine terasejääkidest CO₂ heitkoguseid 231 tonni võrra.

Euroopas ringlussevõetud vanametalli hulga suurendamiseks on eelkõige vaja **paremini toimivaid vanametalliturge**. See sõltub mahajäetud struktuurides, äravisatud toodetes ja muude jäätmete hulgas olevate metallide kättesaamise hinnast ning selle suhtest

²³ Rauamaagi hinnad tõusid 25 USA dollarilt kuivmineraali tonni kohta 2001. aastal 250 USA dollarini 2011. aastal.

²⁴ Maailma Teraseassotsiatsioon, 2010.

²⁵ USA Keskkonnakaitse Agentuur.

²⁶ USA Keskkonnakaitse Agentuur.

primaarmetalli hindadesse²⁷. Taaskasutuse ja ringlussevõtu hõlbustamiseks eeldab keskkonnaalaselt optimeeritud **tootedisain** kõigi teraskomponentide lihtsat demonteerimist ja eraldamist. Taaskasutust maksimeerides saab hoida ringluses rohkem terast²⁸. **Ökodisaini direktiiv**²⁹ võimaldab määrata nõuded toodete kulutõhusal viisil ringlusessevõtule ja demonteerimisele, mis võiksid aidata tagada parema juurdepääsu kvaliteetsele vanametallile.

Nõudlus ringlusessevõetud terase järgi on juba kasvanud, sest rauale ja terasele kehtestatud **jäätmeksoleku lakkamise kriteeriumid**³⁰ on tõstnud usaldust nende kvaliteedi vastu.

On vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et võidelda **vanametalli ebaseadusliku ekspordi** vastu, mille tulemusena kaotab Euroopa majandus väärtuslikku toorainet. Komisjon esitab ettepanekud, et võidelda sellise ebaseadusliku ekspordi vastu, tugevdades liikmesriikide võimet teostada **jäätmesaadetiste määruse**³¹ kohaseid kontrole. Täiendavat tööd on vaja teha ka vanametalli liikumiste jälgimise alal.

Tootmismeetodite valimisel tuleks tähelepanu pöörata ka ressursitõhususele ja kliimamõjudele. Ligikaudu 40 % ELi terasetoodangust valmib elektrikaarahjudes, mis võimaldavad terast toota lähteainest, mis koosneb 100 % ringlussevõetud vanametallist. Kuigi selline tootmine on energiamahukas, muudab vanametalli kasutamine esmase toorainena tootmise ressursitõhusaks. Kuna võrreldes terase tootmisega rauamaagist tekib vanametallist tootmise tulemusena ka vähem süsinikuheiteid, tuleks sellist tüüpi tootmist julgustada. Selliseks tootmiseks on siiski vajalik **hea kvaliteediga vanametalli olemasolu, mis on saadud keskkonnakaitse seisukohalt vastuvõetaval viisil**. Komisjoni **toorainete strateegias**³² kehtestatakse sobiv raamistik, mille alusel selle eesmärgi poole püüelda.

Nõuetekohase järelevalve tagamiseks on komisjon koostanud **nimekirja 14 kriitilisest toorainest**, mis on majanduslikult tähtsad ja millel on kõrgem varustuse katkemise risk, mis tuleneb muu hulgas materjali geograafilisest päritolust. Varustuse katkemise riski võib suurendada ka tooraine enda madal asendatavuse määr ja madal ringlussevõtu tase. Kõnealune nimekiri, mis sisaldab mitmeid terasesulamite tootmiseks vajalikke materjale, vaadatakse üle 2013. aastal ning siis kaalutakse ka koksisöe lisamist nimekirja.

Kaubandus

Kaubandus on terase seisukohalt eriti oluline. Kuna kaubandusel on asendamatu roll globaalse teraseturu majanduskasvu ajendina, toetab komisjon kindlalt **rahvusvahelise kaubanduse liberaliseerimist WTO raames**.

Kahepoolsel tasandil on kaubanduslepingute, eelkõige vabakaubanduslepingute läbirääkimised teine peamine vahend, mille abil saavutatakse ELi ettevõtjate jaoks võrdsed tingimused nii turulepääsu kui ka ausa konkurentsi tingimustes toorainele juurdepääsu mõttes. Lisaks enne läbirääkimisjuhistest vastuvõtmist koostatavale mõjude eelhinnangule ja kaubandusläbirääkimiste käigus koostatavale jätkusuutlikkuse mõjuhinnangule analüüsitakse pärast läbirääkimiste lõppemist iga kaubanduslepinguga kavandatud kokkuleppe tagajärgi ELile, et hinnata, milline on nende lepingute üldine mõju ELi tööstusele ja majandusele.

²⁷ <http://scripts.cac.psu.edu/users/n/w/nwh5089/Steel%20Recycling%20Process.pdf>.

²⁸ www.eurofer.org/index.php/eng/content/.../517/.../SteelRecycling.pdf.

²⁹ Direktiiv 2009/125/EÜ.

³⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:094:0002:0011:EN:PDF>.

³¹ Määrus (EÜ) nr 1013/2006.

³² KOM(2008) 699 ja KOM(2011) 25.

Statistiline teave on kõnealuse sektori jaoks oluline, võimaldades operatiivselt analüüsida äärmiselt kiiresti muutuvaid terase imporditrende ja teha kindlatel faktidel põhinevad vajalikud algatused.

Impordi kasvustsenaarium on tõenäolisem, kui liigne tootmisvõimsus maailmas jätkab tõusu, õhutades kasutama **toetusi ja dumpingut**, et liigset tootmisvõimsust ära kasutada. Kuni 2012. aasta lõpuni andis automaatne litsentsipõhine süsteem (eelnev järelevalve)³³ õigeaegselt teavet tulevase teraseimpordi kohta. Pärast automaatse litsentsipõhise süsteemi aegumist on EL jätkuvalt valvas ja jälgib impordi kolmandatest riikidest väga hoolikalt selleks ette nähtud süsteemi „Surveillance 2”³⁴ abil. Mitmed ELi kaubanduspartnerid jälgivad samuti teraseimpordi ning mõni neist – näiteks USA – kasutab selleks automaatse litsentsimisega samalaadset süsteemi.

Samuti on oluline tagada, et **kaupade tuletisinstrumentidega kauplemiseks ette nähtud** reguleeritud turud on õiglased ja läbipaistvad, kohaldades samas eritingimusi, et toetada likviidsust, ennetada turu kuritarvitamist ja hoida ära turgu moonutavate positsioonide teket. Terasetootjaid võivad mõjutada erinevad eeskirjad,³⁵ mis on seotud nii kaupade tuletisinstrumentidega kui ka finantsinstrumentidega kauplemisega.

Komisjon

teeb lühiajalises perspektiivis järgmist:

- kasutab oma **põhjaliku kaubandusstrateegia** raames erinevaid kaubanduspoliitika vahendeid ja instrumente (näiteks kaubanduslääbimisi või kaubanduse kaitsevahendeid), et tagada Euroopa terasetootjate juurdepääs kolmandate riikide turgudele. Sellega seoses teeb komisjon järgmist:
 - võtab meetmeid **ebaõiglaste kaubandustavade** vastu terasesektoris;
 - jätkab **ajakohaste aruannete esitamist** ELi mittekuuluvatest riikidest pärit **teraseimpordi arengu kohta**;
 - jätkab mõjude **eelhinnangute koostamist kavandatud vabakaubanduslepingute kohta** enne kaubandusalaste läbimisi juhistest vastuvõtmist ning sõlmitud vabakaubanduslepingutest ELile tulenevate tagajärgede analüüsimist enne kokkulepete allkirjastamist;
- jälgib **vanametalli turge**. Võttes arvesse, et vanametallist tootmise tõttu väheneksid CO₂ heitkogused Euroopas, võidakse ette nähta keskkonnakaitselistel põhjustel õigustatud mittediskrimineerivad meetmed, kui

³³ Komisjoni määrus (EÜ) nr 1241/2009.

³⁴ Süsteem „Surveillance 2” kogub otse imporditollideklaratsioonidest pärit andmeid. Need andmed on seotud viidetega tollideklaratsioonile, kaupade laadile, nende päritolule, mahule ja väärtusele ning kuupäevale, mil tolliasutus need vastu võttis (tegelik impordikuupäev). ELi liikmesriikide tolliasutuste kesksüsteemid saavad andmeid igapäevaselt. See põhineb tolliseadustiku rakendussätete (määrus nr (EÜ) 2454/93) artiklil 308d

³⁵ Ettepanek finantsinstrumentide turgude määruse kohta, KOM(2011) 652, Euroopa turu infrastruktuuri määrus (EL) nr 648/2012, turu kuritarvitamist käsitlev direktiiv 2003/6/EÜ, mida on muudetud direktiiviga 2008/26/EÜ ja direktiiviga 2010/78/EL (turu kuritarvitamist käsitlev direktiiv on praegu läbivaatamisel (KOM(2011) 654)) ning turu kuritarvitamist käsitleva määruse ettepanek KOM(2011) 651.

need on vajalikud, et käsitleda kasvuhoonegaaside lekke ülekandumist ELi mittekuuluvatesse riikidesse, tingimusel et nende meetmete tulemusel ei kehtestata otseseid või kaudseid ekspordipiiranguid;

- esitab seadusandliku ettepaneku **jäätmesaadetiste inspekteerimise ja kontrollimise** kohta;
- kaalub lisaks teiste terasetootmiseks oluliste elementide lisamisele ka **koksisöe lisamist kriitilise tooraine nimekirja**;
- suhtleb peamiste terast tootvate ELi mittekuuluvate riikidega, et saada **ülevaade sektorist** ja selle suundumustest ning töötada välja ühised tegutsemisviisid seoses probleemidega, mis on sektorile omased kogu maailmas;

teeb pikas perspektiivis järgmist:

- jätkab **kaubanduse liberaliseerimise tegevuskava elluviimist** vabakaubanduslepingute üle peetavate läbirääkimiste kaudu, et kõrvaldada kolmandate riikide turgudel esinevad tariifsed ja mittetariifsed kaubandustõkked või neid tõkkeid olulisel määral vähendada ning tagada ELi tööstusele jätkusuutlik juurdepääs toorainele ja samuti terasetoodete rahvusvaheliste standardite aktiivsem edendamine;
- jätkata tööd nõukogu ja Euroopa Parlamendiga, et **kaubanduse kaitsevahendite moderniseerimise raames** sujuvalt ajakohastada peamisi dumpinguvastaseid ja subsiidiumivastaseid eeskirju. Need muudatused võimaldaksid muu hulgas kehtestada kõrgemad tollimaksud (kõrvalekalle komisjoni nn väiksema tollimaksu reeglist) impordile riikidest, kes kasutavad ebaausaid toetusi ja loovad struktuurseid moonutusi oma tooraineturgul, ning efektiivsemad vahendid *ex officio* uurimiseks olukordades, kus vastava ELi tööstusharu puhul eksisteerib kättemaksu oht.

3.4 Energia-, kliima-, ressursi- ja energiatõhususe poliitika konkurentsivõime tõstmiseks

Taskukohased energiahinnad ja varustamine

Sarnaselt muudele energiamahukatele tööstusharudele on energiakulud Euroopa terasesektori üks peamine konkurentsivõimet edendav tegur. Terasetööstuse hinnangul **moodustavad energiakulud kuni 40 % kõigist tegevuskuludest** olenevalt väärtusahela segmendist³⁶. **Euroopa tööstusharu energiahinnad on kõrgemad** kui enamikul tema rahvusvahelistel konkurentidel – seda suundumust on võimendanud viimaste aastate hinnaarengud.

Elekter ja koksisüsi on terasetööstuse kõige olulisemad energiaallikad ning mõlema hankimine on keeruline. Hoolimata hiljutisest hinnalangusest **on koksisöe hind viimastel aastatel oluliselt tõusnud**³⁷. Keskmised **lõpptarbijate elektrienergia hinnad ELi tööstusharu jaoks on kaks korda kõrgemad USAs valitsevatest hindades**³⁸ ja oluliselt **kõrgemad kui enamikes OECD riikides** (välja arvatud Jaapan) ja paljudes peamistes

³⁶ Ecorys'i uuring Euroopa energiamahukate tööstusharude kohta „The Usefulness of Estimating Sectoral Price Elasticities”.

³⁷ Koksisöe hinnad tõusid 170 USA dollarilt tonni kohta 2009. aastal 290 USA dollarile 2011. aastal

³⁸ Rahvusvahelise Energiaagentuuri (IEA) kvartalstatistika 2012. aasta II kvartali kohta.

areneva majandusega riikides. Aastatel 2005–2012 **kasvas elektri hind Euroopa tööstusharu jaoks realselt keskmiselt 38 %**, samas kui vastav näitaja oli USA puhul miinus 4 % ja Jaapanis pluss 16 %³⁹. Kuna sellised erinevused mõjutavad erinevate piirkondade terast tootvate ettevõtjate kulustruktuure ning neil on otsene mõju globaalsele konkurentsile ja konkurentsivõimele, **on rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised energiahinnad ja energiavarustuse kindlustamine Euroopa terasesektori tuleviku jaoks eluliselt tähtsad**, eriti kuna need on olulised **terasetööstuse asukoha määramisel ja investeerimisotsuste tegemisel**. Analüüsist, millel põhineb komisjoni energia tegevuskava aastani 2050,⁴⁰ järeldeb, et **elektrienergia hinnad tõusevad tõenäoliselt kuni aastani 2030** ja hakkavad seejärel vaikselt langema, seda suuresti infrastruktuuri investeerimiskulude tõttu. Seetõttu on eriti oluline arvestada energiaga seotud tulevaste poliitikate väljatöötamisel nende potentsiaalset mõju hindadele ja kuludele ning määrata kindlaks, kuidas saaks vähendada või kompenseerida energiamahukatele tööstusharudele avalduvat kahjulikku mõju.

Lõpptarbijate elektrienergia hinna muutused ja erinevused riigiti (sealhulgas ELi piires) on tingitud erinevate tegurite – sealhulgas kütusehindade, maksustamispoliitika, turustruktuuri, hinnareguleerimise muutunud lähenemisviiside, kliimaerinevuste ja taastuvenergia poliitikate erinevuste ning elektritootmise muutuva struktuuri – keerukast vastastikusest toimest. **Taastuvate energiaallikate osakaal energiaallikate jaotuses** mõjutab elektrienergia hinda. Kui madalate piirkuludega taastuvenergia suur osakaal võib viia hulgimüügihindade alla, võib taastuvenergia laialdasema kasutamise mõju lõpptarbijate hindadele lühiajalises või keskpikas perspektiivis olla negatiivne, kuna lisanduvad liikmesriikide taastuvenergia maksud. Seetõttu on oluline, et **taastuvenergia hinnad langeksid ning et riiklikud toetuskeemid oleksid kulutõhusad**. Liikmesriikide kehtestatud maksud, tariifid ja tasud moodustavad olulise ja mitmel juhul ka järjest suureneva osa lõpptarbijate hindadest. Praegu on terasetööstusele ja teistele energiamahukatele tööstusharudele mõnes liikmesriigis võimaldatud selliste maksude ja tasude alandamist või neist vabastust.

Veel üheks väljakutseks on **heitkogustega kauplemise süsteemiga seotud elektrienergia hindade tõus**. Neid kulusid saab vähendada ELi riigiabi andmise suuniste⁴¹ abil, mis võimaldavad selliseid kulusid teatud juhtudel hüvitada, et vältida kasvuhoonegaaside heite ülekandumist.

Energia siseturu järkjärguline väljakujundamine on aidanud ohjeldada elektri hulgimüügihindu ja stimuleerib konkurentsi, näiteks kõrvaldades turule sisenemise tõkked ja regulatiivsed takistused, kuid selle turu väljakujundamine sõltub ka piiriülese ja üleeuroopalise energiainfrastruktuuri tootmisvõimsuse laienemisest⁴². Selleks et energia siseturg toimiks, peavad liikmesriigid **täies mahus rakendama kolmanda energiapaketi**⁴³. Teiste oluliste tegurite hulgas, mis aitavad tagada konkurentsivõimelised energiahinnad ja -kulud Euroopas, on jätkuv toetus kavandatavast programmist Horisont 2020 teadus- ja innovatsioonitegevusele **energiatehnoloogiate** valdkonnas (eriti kui need tehnoloogiad võivad aidata parandada energiatõhusust, millel võib olla oluline roll energiahindade lõhe osalisel vähendamisel),⁴⁴ ning jätkuvad jõupingutused mitmekesistamiseks gaasi tarneallikaid,

³⁹ IEA: indeks 2005 = 100, kvartalstatistika 2012. aasta IV kvartali kohta; energiahinnad ja maksud. Euroopa andmed hõlmavad ainult OECD liikmeid.

⁴⁰ KOM(2011) 885/2.

⁴¹ 2009/C 235/04.

⁴² KOM(2011) 676.

⁴³ Direktiivid 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ, määrused (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009.

⁴⁴ KOM(2011) 808 lõplik.

tarnemarsruute ja tarneriike. Kohalike energiaressursside arendamisel kulutõhusal viisil – olgu selleks taastuvad energiaallikad, söe kasutamine koos süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamisega või traditsioonilised ja mittetraditsioonilised fossiilkütused – võib keskpikas ja pikas perspektiivis samuti olla positiivne mõju energiahindadele.

Energiamahukad tööstusharud on äärmiselt kapitalimahukad, kusjuures keskmine investeerimistsükkel on 20–30 aastat. Seega vajavad need tööstusharud **oma investeerimiskulude piiramiseks võimalust prognoosida energiakulusid**. ELi konkurentsieeskirjade kohaselt on võimalik sõlmida **pikaajalisi elektrienergia lepinguid** tarnijate ja klientide vahel, mis annavad vajaliku planeerimiskindluse. Ainult teatud eritingimustel võib selliste lepingutega kaasneda aluslepinguga vastuolus olev konkurentsi kõrvaldamine⁴⁵. Selline kõrvaldamine ilmneb tavaliselt ainult seoses valitsevate tarnijatega või mitme tarnija sarnase käitumise tulemusena tekkiva kumulatiivse tagajärjena. Kuigi lubatud on erinevad individuaalse pikkusega lepingud ja kehtivusajad, on komisjoni varasemates otsustes⁴⁶ nõutud, et igal aastal toodaks turule tagasi märkimisväärsed kogused, muutes need kättesaadavaks mis tahes tarnijale. Kui komisjoni juhtumipraktika peaks jääma ebaselgeks seoses selliste lepingute konkurentsimõju hindamisega, on komisjon valmis välja andma komisjoni teatise tähenduses juhendi,⁴⁷ tingimusel et järgitakse selles teatises kehtestatud tingimusi.

22. mai 2013. aastal toimunud kohtumisel tunnistas Euroopa Ülemkogu, et kõrgete energiahindade ja -kulude mõjudega tuleb tegeleda. Sellega seoses võtab komisjon ülemkogu järeldustega⁴⁸ seotud järeelmeetmed. Selline **energiahindade** ja nende tõttu tööstusharule avalduva mõju **üksikasjalik jälgimine** hõlmab energiahindade erinevaid kulukomponente ja nende arengut aja jooksul ning ka hinnavõrdlust ELi ja teiste peamiste terast tootvate piirkondade vahel, sisaldades andmeid parandusmeetmete, näiteks vabastuste ja maksupuhkuste kohta.

Eelarve diferentseeritud konsolideerimise alal soovib Euroopa Komisjon **kasvusõbralikumaid eelarveparandusi** nii tulude kui ka kulude osas. Seoses nihkega keskkonnamaksude poole tuleb märkida, et need võivad stimuleerida uute tehnoloogiate väljatöötamist, edendada ressursitõhusust ja luua keskkonnasäästlikke töökohti, kuid tuleb jälgida **kõrgete energiahindade** mõju kodumajapidamistele ja konkurentsivõimele, sealhulgas energiamahukatele tööstusharudele, nii et tulevikus oleks võimalik otsuseid teha kindlate tõendite põhjal⁴⁹.

Kliimapoliitikaga seotud küsimustega tegelemine

Terasetööstus on üks suurimaid CO₂-heite allikaid⁵⁰. See on ka sektor, millel on kõrge **kasvuhoonegaaside heite ülekandumise oht**. Selle ohu tõttu eraldatakse terasetööstusele tavaliselt lubatud heitkoguse ühikuid 100 % ulatuses seotud sihttasemest tasuta. Vastavalt

⁴⁵ ELi toimimise lepingu artikkel 101 ja/või artikkel 102.

⁴⁶ Juhtum AT. 39.386 – Pikaajalised lepingud Prantsusmaal (ELT C 133, 22.5.2010, lk 5–6) ja juhtum AT.37966 – Distrigaz (ELT C 9, 15.1.2008, lk 8–8).

⁴⁷ Komisjoni teatis mitteametlike suuniste kohta seoses Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikleid 81 ja 82 käsitlevate uute küsimustega, mis on üles kerkinud üksikjuhtumites (suuniskirjad), ELT C 101/78, 27.4.2004

⁴⁸ Euroopa Ülemkogu 23. mai 2013. aasta järeldused, EUCO 75/1/12.

⁴⁹ Komisjoni teatis „2013. aasta Euroopa poolaasta: Riigipõhised soovitusel. Euroopa kriisist väljaaitamine”, COM(2013) 350.

⁵⁰ Prognooside kohaselt on EL27 inimtekkelistest CO₂ heitkogustest 4–7 % pärit sellest sektorist, mis tootis keskmiselt 252,5 miljonit tonni CO₂ heiteid aastatel 2005–2008.

heitkogustega kauplemise süsteemiga seotud riigiabi eraldamise suunistele võib terasetööstusele vastavalt heitkogustega kauplemise süsteemi kolmandale etapile eraldada rahalist hüvitist 1.jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2020.

Nagu on öeldud komisjoni rohelises raamatus „Kliima- ja energiapoliitika raamistik aastani 2030”,⁵¹ tuleb energia- ja kliimapoliitikat rakendada kulutõhusal, prognoositaval ja sidusal viisil. Õigusraamistiku läbipaistvus ja stabiilsus on vajalikud, et tagada tööstusbaasi uuendamiseks asendamatu pikaajaliste investeeringute tegemise jätkumine Euroopas, eelkõige pikaajaliste investeerimisperioodidega (20–30 aastat) äärmiselt kapitalimahukates tööstusharudes. Seetõttu võetakse 2020. aastale järgnevat perioodi hõlmava ELi kliimapoliitika puhul arvesse seda, kuidas kõige paremini arvestada tehnoloogiliste piirangute, tõkete ja võimalustega, seotud kulude mõjuga konkurentsivõimele ning samuti ELi mittekuuluvate riikide kohustusi ja ambitsioonide taset.

ELis toodetakse vaid 11 % globaalsetest kasvuhoonegaaside heidetest ja see osakaal langeb, seega on kliimamuutustega võitlemiseks vaja **tõhusaid rahvusvahelisi meetmeid**. Eesmärgi saavutamiseks on vaja kõikide peamiste majandusharude ja kõigi sektorite panust võrreldaval, õiglasel, läbipaistval ja aruandval viisil. Selleks et tagada tulevaste kliimamuutusealaste kokkulepete läbipaistvus, tuleb kehtestada parandatud kohustused ning tõhusad jälgimise, aruandluse ja tõendamise süsteemid, ning ELi tööstusliku konkurentsivõime parandamiseks on äärmiselt olulised rahvusvaheliselt tunnustatud standardid. Oluline on panna paika, kuidas **kliimaeesmärke rahastatakse**. ELi vähese CO₂-heitega majanduse edenemiskavas tunnustatakse, et uute eesmärkide saavutamine nõuaks täiendavaid investeeringuid⁵². Täiustatud tööstusprotsesse ja seadmeid oleks üldjoontes vaja rakendada pärast 2035. aastat, kuna ELi kõige tõhusamate terasetehaste CO₂ heitkoguste tase on praeguste tehnoloogiate puhul nende füüsilise piiri lähedal.

Üks võimalus **uuenduslikuks rahastamiseks** oleks kasutada heitkogustega kauplemise süsteemi raames lubatud heitkoguste oksjonitelt saadud tulused, et aidata rahastada kliimaeesmärke, mis võiksid hõlmata ka uute vähese CO₂-heitega tehnoloogiate väljatöötamist kõigis asjaomastes tööstusharudes. Alates 2013. aastast pannakse oksjonile rohkem kui 40 % kogu lubatud heitkoguste ühikutest ELis ja seejärel tõuseb heitkoguste ühikute oksjonitele panemise tase lineaarselt, jõudes 2027. aastaks tõenäoliselt 100 % tasemeni.

EL on võtnud endale kohustuse tegeleda **konkurentsivõime probleemidega**, mis on seotud **kliimamuutuste poliitikaga**. Kui kliimamuutuste poliitika ei sisalda võrdseid tingimusi, naudivad ELi mittekuuluvate riikide terasetootjatest konkurendid ebaõiglast konkurentsieelist, mis moonutab **globaalset teraseturgu** ja piirab tulevasi investeeringuid ELis ning sellega võib kaasneda kasvuhoonegaaside heite ülekandumine.

Globaalse võrreldavuse tagamine

Materjaliuuringud ja kontroll tooraineressursside üle muutuvad järjest olulisemaks tänapäevase globaalse konkurentsi tingimustes, kus püütakse saavutada tööstuslikku juhtpositsiooni vähese CO₂-heitega tehnoloogiate väljatöötamises. Teras on olulise potentsiaaliga materjal, mis võimaldab üleminekut teadmistepõhisele, vähese CO₂-heitega ja

⁵¹ COM(2013) 169 final.

⁵² KOM(2011) 112 lõplik.

ressursitõhusale majandusele⁵³. Sellel on oluline roll tõhusamate, ohutumate ja usaldusväärsemate vähese CO₂-heitega ja ressursitõhusate tehnoloogiate väljatöötamises ja turuleviimises. ELi kliimapoliitika rakendamise toetamiseks ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni eesmärkide saavutamisele kaasaaitamiseks anti Euroopa Standardikomiteele mandaat töötada välja **Euroopa standard**, mille kohaselt hinnata energiamahukate tööstusharude kasvuhoonegaaside heiteid. Heitkoguste mõõdetava vähendamise tuvastamiseks tehase ja tööstusharu tasemel on vaja läbipaistvaid meetodikaid ja konkreetset konsensust jälgimis-, aruandlus- ja kontrollprotseduuride ning tulemusnäitajate alal. Standardid võimaldavad lõpuks kontrollida mõõtmismeetodeid ja töötlemisega seotud kasvuhoonegaaside heidete koguseid, tagada tehaste toimivuse globaalse võrreldavuse ja hinnata nende arengupotentsiaali.

Terasesektor kui kliima- ja ressursitõhususe eesmärkidesse panustaja

Teras panustab CO₂ heitkoguste vähendamisse ja energiasäästu mitmetes kasutusvaldkondades, näiteks autotööstuses, laevaehituses, ehituses, masinatööstuses ning kodukaupade, meditsiiniseadmete ja tuulegeneraatorite sektoris. Hiljutises uuringus⁵⁴ võrreldakse uuenduslike teraserakenduste abil saavutatud CO₂-säästu – näiteks tõhusamad elektrijaamad, tuuleturbiinid või kergemad sõidukid – terasetootmisest pärinevate CO₂ heitkogustega. Uuringust selgub, et näiteks Saksamaal terase kasutamisest tekkinud säästupotentsiaal on suurem kui terasetootmisest pärinevad heitkogused. **Teras on täielikult ringlussevõetav**, ilma et see kaotaks oma kvaliteediomadusi. Terasetootmise kõrvalproduktid (nt räbu) on võimalik peaaegu täiel määral ära kasutada. Seega seoses strateegia „Euroopa 2020” kohase ressursitõhusust käsitleva juhtalgatusega⁵⁵ on terasetööstus heal positsioonil, et saada kasu **olelusringist lähtuvast käsitusviisist**, suurendada oma ringlussevõtu näitajaid ja kasutada paremini ära oma kõrvalprodukte.

Teine võimalus kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks on veelgi parandada **täiendavate energiatõhususe meetmete rakendamist terasetööstuses**. Paljud tehased toodavad suures koguses heitsoojust ja -gaasi, mida võib kasutada energia või auru tootmiseks, mida saab kasutada kas tehases endas või eksportida lähedal asuvasse tööstusesse või avalikku elektrivõrku. Sellised projektid vähendavad heitkoguseid, kuna need asendavad muid energiatootmisallikaid, tavaliselt fossiilkütuseid.

Komisjon

teeb lühikeses perspektiivis järgmist:

selleks et luua **säästvat majanduskasvu juhtiv õiguskeskkond:**

- annab 2013. aastal välja suunised taastuvenergia toetuskeemi kohta, mida liikmesriigid saaksid kasutada oma 2020. aasta taastuvenergia eesmärkide saavutamiseks;
- kaalub uute või lahendamata küsimuste esilekerkimise korral ning vastava

⁵³ Komisjoni talituste töödokument SEK(2011) 1609: „Materials Roadmap Enabling Low Carbon Energy Technologies”.

⁵⁴ Boston Consulting Group.

⁵⁵ KOM(2011) 21.

taotluse alusel **juhendi** väljaandmist **pikaajaliste elektrienergia lepingute konkurentsivõime hindamise** kohta;

- viib läbi **energiaindeksite** ja -kulude **koostise ja kasvu ajendite analüüsi** liikmesriikides, keskendudes eelkõige nende mõjule kodumajapidamistele, VKEdele ja energiamahukatele tööstusharudele, ning võrdleb laiemalt enne **2014. aasta veebruaris toimival Euroopa Ülemkogu kohtumisel** aset leidvat arutelu ELi konkurentsivõimet globaalsete majanduspartnerite konkurentsivõimega. Koostab aruande lõpptarbivate elektriindegade kohta tööstusharu puhul, mis hõlmaks ka selle komponente (nt energiaindeks, tasud, tariifid, maksud) ELi liikmesriikides ja teistes suurte majandusruumidega;
- analüüsib **heitkogustega kauplemise süsteemi mõju elektriindegadele** ELis ja uurib 2030. aasta kliimapoliitika arutelude kontekstis vajadust võtta meetmeid, et käsitleda **kasvuhoonegaaside heite ülekandumise** ohtu teatavates sektorites;
- töötab välja ettepanekud seoses **ELi kliimapoliitika raamistikuga aastani 2030** sellisel viisil, mis arvestab täielikult tööstusharu kulutõhusust ja potentsiaalset mõju kuludele. Ilma et see mõjutaks rohelises raamatus „Kliima- ja energiapoliitika raamistik aastani 2030” algatatud konsultatsiooni tulemust, püütakse kliimapoliitika väljatöötamisel aastani 2030 muu hulgas arvesse võtta Euroopa tööstusharu rahvusvahelist konkurentsivõimet ning samuti teatavate tööstusharude eriomaseid jooni ja globaalsetel kliimamuutusealastel läbirääkimistel tehtavaid edusamme ning kõigi asjakohaste CO₂ heitkoguste hindamist ELis;
- tagab, et uue kasvuhoonegaaside heite ülekandumise nimekirja kontekstis läbi viidav **kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu** hindamine toimub avatud ja läbipaistval viisil vastavalt heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivis esitatud nõuetele, võttes arvesse teatavate tööstusharude eriomaseid jooni ja elektrikulude mõju nende konkurentsivõimele;
- teeb peagi ettepaneku lisada teatavate sepistatud raudtoodete tootmine nende sektorite nimekirja, mille puhul kasvuhoonegaaside heite ülekandumine võib mõjutada otseseid kulusid;
- edendab **energiatõhususe parimaid tavasid**, mis põhinevad selliste energiaauditite tulemustel, mille ettevõtjad viivad läbi vastavalt energiatõhususe direktiivile,⁵⁶ ning samuti Euroopa ja rahvusvahelistel uuringutel;
- edendab **energiatõhususalaseid investeeringuid** (uued katlad elektrienergia tootmiseks, gaasi taaskasutamine terasevalmistamise protsessis, kõrgahju rõhku reguleerivad ja energiat taaskasutavad turbiinseadmed, heitsoojuse taaskasutamine);
- kaalub **ökodisaini nõuete** kehtestamist ringlusessevõtu ja demonteerimisega seoses, et tagada ringlusessevõtuks sobiva terase lihtsam eemaldamine asjakohaste toodete küljest;

⁵⁶

Direktiiv 2012/27/EL.

teeb **innovatsiooni** parandamiseks järgmist:

- kaasab terasetööstuse energiatõhusate toodete, tehnoloogiate ja lahendustega seotud **teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni, demonstratsiooni, kasutuselevõttu ja turuleviimist käsitletavatesse meetmetesse**, et rakendada energiatõhususe direktiivi ning muid energiatõhususega seotud õigusakte ja poliitikaid;
- hindab, kuidas saaks määrata kindlaks **heitkogustega kauplemise süsteemiga seotud tulude sihtotstarbe** ja kuidas kasutada neid tulusid kliimaeesmärkide rahastamiseks, sealhulgas uute ja innovatiivsete tehnoloogiate kasutuselevõtuks;

teeb keskpikas ja pikas perspektiivis järgmist:

selleks et luua **säästvat majanduskasvu soosiv õiguskeskkond:**

- jätkab läbirääkimisi **siduvate rahvusvaheliste kliimamuutuste alaste kokkulepete sõlmimiseks 2015. aastaks**, et tagada kõigi osapoolte, eriti suuremate majandusruumide piisavad kohustused, võttes arvesse nende vastavaid kohustusi ja suutlikkust, tagades samas ka läbipaistvuse ja aruandekohustuse ning rakendades töökindla vastavus- ja jõustamissüsteemi;
- kutsub Euroopa Standardikomiteed üles viima võimalikult kiiresti lõpule **standardite väljatöötamise, mille abil hinnata kasvuhoonegaaside heitkoguseid** energiamahukates tööstusharudes;
- jätkab jõupingutusi eesmärgiga **töötada välja olelusringist lähtuva käsitusviisi metoodika**, mis võimaldaks paremini kaaluda materjalide ringlussevõttu;
- hindab olelusringist lähtuvat käsitusviisi kogu väärtusahelas ning materjalide ringlussevõttu; **integreerib materjalide ringlussevõtu** asjakohastesse poliitikaettepanekutesse ja strateegiatesse;

teeb tarne mitmekesistamiseks järgmist:

- kehtestab tingimused, mis võimaldaksid nii traditsioonilisi kui ka ebatraditsioonilisi kohalikke **gaasiresse** tulevikus ära kasutada keskkonnaohutul viisil, kuna see aitaks vähendada ELi sõltuvust energiaimpordist ja alandada hindu.

Komisjon kutsub liikmesriike:

- valmistudes aruteludeks 2014. aasta veebruaris toimuval Euroopa Ülemkogu kohtumisel, hindama komisjoni aruande põhjal **kõigi riiklike meetmete, näiteks maksustamise, võimsus- ja võrgutasude, tariifide** ja taastuvenergia või muude energiavormide toetusmehhanismide **mõju energiamahukate tööstusharude energiahindadele;**
- selle põhjal kaaluma **sobivaid meetmeid energiahinna vähendamiseks energiamahukate tööstusharude puhul**, pidades samas silmas eelarve konsolideerimise meetmeid, konkurentsieeskirju ja siseturu terviklikkust;
- kaaluma **heitkogustega kauplemise süsteemi tulude sihtotstarbelist**

kasutamist energiamahukate tööstusharude teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni käsitlevate projektide jaoks;

- tegema jõupingutusi **keskmiste energiahindade ja -kulude vahe vähendamiseks** ELi tööstusharu ja selle peamiste konkurentide vahel, parandades turu toimimist ja varustuskindlust energiasektoris;
- hindama algatusi, mis on seotud **elektri ühistootmise, pikaajaliste lepingute ja partnerlusega**;
- vahetama teavet **parimate tavade** kohta ja jagama muud teavet.

Komisjon **hindab võetud meetmete mõju** ja annab vajaduse korral täiendavaid soovitusi energiakulude minimeerimiseks energiamahukates tööstusharudes.

3.5 Innovatsioon

ELi terasetööstuse kõige moodsamad rajatised **töötavad oma praeguste tehnoloogiate võimete piiri lähedal** ning terasetööstus näeb vaeva, et täiendavalt vähendada CO₂ heitkoguseid **ilma läbimurdetehnoloogiad kasutamata**⁵⁷. Tehnoloogiliste uuendusteni läheb veel mitu aastat. Potentsiaalseid läbimurdetehnoloogiad uuriti varem projekti ULCOS raames⁵⁸. Komisjon toetas nimetatud projekti, eraldades kokku 40 miljonit eurot nii teadusuuringute ja arendustegevuse kuuendast raamprogrammist kui ka söe ja terase teadusfondist.

Programmi Horisont 2020 raames võidakse anda töötleva tööstuse toetust valitud avaliku ja erasektori partnerlusele SPIRE⁵⁹. Lisaks on **süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine** – sealhulgas süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise rakendused tööstusprotsessides ja energiatootmise rakendustes – määratletud kui tööstussektori CO₂-heite vähendamise peamine tehnoloogia vähese CO₂-heitega majanduse tegevuskavas 2050. aastani⁶⁰ ning ka energia tegevuskavas aastani 2050⁶¹. See on üks energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) prioriteete koos Euroopa tööstusalgatuse ja Euroopa Energiaalaste Teadusuuringute Liidu (EERA) teadusuuringute ühisprogrammiga. Terase tähtsus energiarakendustele ning vajadus teadustegevuse ja innovatsiooni järele on määratletud vähese CO₂-heitega energiatehnoloogiate tegevuskavas⁶². Seetõttu on võimalikud ka täiendavad ettepanekud sarnasteks teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevusteks, mida uuriti projekti ULCOS eelnevas teadus- ja arendustegevuse etapis. Aastatel 2014–2020 rahastatakse teadusprojekte veel ligikaudu 280 miljoni euro ulatuses ka söe ja terase teadusfondist.

Tulevikku vaadates on siiski selge, et on vaja demonstreerivat projekti, mis hõlmaks kogu tööstusharu ja mille raames toimuks terasetootmise käigus süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine, ning selle kulud on tunduvalt suuremad kui tavalise teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooniprojekti korral. Kõik projektiga ULCOS seotud demonstratsiooneksperimentid läheksid hinnanguliselt maksma üle 500 miljoni euro. Terase

⁵⁷ Teadusuuringute Ühiskeskuse 2012. aasta aruanne „Prospective scenarios on energy efficiency and CO₂ emissions in the Iron & Steel industry”.

⁵⁸ ULCOS tähistab väga vähese CO₂-heitega terasevalmistamist (*Ultra-Low Carbon dioxide (CO₂) Steelmaking*).

⁵⁹ Jätkusuutlik töötlev tööstus ressursi- ja energiatõhususe abil (*Sustainable Process Industry through Resource and Energy Efficiency*).

⁶⁰ KOM(2011) 112 lõplik.

⁶¹ KOM(2011) 885 lõplik.

⁶² SEK(2011) 1609.

tootmisel kasutatavate süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise tehnoloogiate kaubanduslike demonstatsioonide järgmise etapi jaoks on seetõttu ilmselgelt vaja **teiste instrumentide mõjujõudu**, näiteks tuleks avaldada uus enampakkumine NER300 programmi raames, koostada täiendav Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava või kasutada struktuurifonde.

Peale selle, isegi kui sellised tehnoloogiad on kättesaadavad, sõltub **nende laialdane kasutuselevõtt** sellest, kas nende kasutamine ELis on võimalik **konkurentsivõimeliste tootmiskuludega** ning kas **avalikkus kiidab need tehnoloogiad heaks**. Süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise süsteemi puhul tuleb eelkõige rajada sobivad mehhanismid, et kaasata partneritena sellistesse ettevõtmistesse kohalikke kogukondi ja tagada adekvaatne süsinikuhind.

Euroopa terasetööstus töötab pidevalt välja **uusi terasetüüpe**, et rahuldada konkreetsete rakenduste vajadusi. Praegu on siiski vaja stimuleerida keskkonnasõbralikes töötlemistehnoloogiates teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni palju suuremas ulatuses kui kunagi varem. Uute sortimistehnoloogiate ja uuenduslike süsteemide, turgude ja ärimudelite potentsiaal vanametalli ringlussevõtu arendamiseks on eriti paljulubav konkurentsivõime parandamise ning keskkonnamõju ja heitkoguste vähendamise osas.

Tooraineid käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerlusega⁶³ edendatakse innovatsiooni kogu terase väärtusahelas alates uurimisest ja kaevandamisest kuni tõhusa töötlemise, ringlussevõtu ja asendamiseni.

Esilekerkivate terasetehnoloogiate tööstuslikku kasutuselevõttu saab suurendada **Euroopa Investeerimispanga rahastamismehhanismide** abil⁶⁴. Väiksema riskiprofiiliga terasesektori projektid on tihti abikõlblikud Euroopa Investeerimispanga pikaajalisele rahastamise saamiseks. Lisaks võidakse äärmiselt innovatiivseid terasetooteid finantseerida **riskijagamisrahastu** kaudu, mis on uuenduslik krediidiriski jagamise skeem, mille lõi Euroopa Komisjon ja Euroopa Investeerimispank, et parandada juurdepääsu laenudele, millega toetada teadusarenduse, tehnoloogilise arengu, demonstiooni ja innovatsiooniinvesteeringute valdkonnas kõrgem finantsriski profiiliga tegevusi.

Komisjon teeb järgmist:

- kaalub programmi **Horisont 2020** raames ja vastavalt kohaldatavatele riigiabieskirjadele, kas toetada uute tehnoloogiate alaseid **teadus- ja arendustegevuse, demonstiooni- ja pilootprojekte** puhtamate, ressursi- ja energiatõhusamate tehnoloogiate väljatöötamiseks, sealhulgas asjaomastele nõuetele vastavaid avaliku ja erasektori partnerlusi. Üks potentsiaalne avaliku ja erasektori partnerlus – SPIRE (jätkusuutlik töötlev tööstus ressursi- ja energiatõhususe abil) ja energiatehnoloogia strateegiline kava (SET-kava) on ettevalmistamisel;
- teeb vajaduse korral rahvusvahelist koostööd **varase etapi teadusuuringute projektides**, kui see on kasulik Euroopa konkurentsivõime suurendamiseks ja

⁶³ COM(2012) 82 final.

⁶⁴ Kolmandasse sektorisse kuuluv Euroopa Investeerimispank on saanud AAA krediitireitingu kõigilt kolmelt krediitireitingu agentuurilt ning suudab seetõttu laenata raha globaalselt finantsturgudel äärmiselt soodsa intressimääraga ning suunata need vahendid valitud projektidesse.

turulepääsu parandamiseks;

- suunab **rahalise toetuse** rohkem **täiendus- ja pilootetappi**, selmet keskenduda ainult teadusuuringute etapile;
- uurib **tooraineid käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse** ja eriti selle eelseisva strateegilise rakendamise kava raames kõiki võimalusi, et edendada **innovatsiooni** terasetööstuses kogu toorainete väärtusahelas, sealhulgas ringlussevõttu.

Komisjon kutsub liikmesriike tegema järgmist:

- uurima vajadust **rahastamisallikate sihtotstarbeliseks muutmise** järele ja nende allikate elujõulisust, et määrata kindlaks konkreetsete programmide teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooniprojektide rahastamiseks terasesektoris ja soodustada klastrite loomist.

Komisjon kutsub Euroopa Investeeringuspanka tegema järgmist:

- kaaluma **pikaajalisi rahastustaotlusi** seoses teraseprojektidega, mille eesmärk on tagada vastavus tööstusheidete direktiivi kohastele loanõuetele parimate võimalike tehnikate alusel.

3.6 Sotsiaalne mõõde: restruktureerimise ja oskustega seotud vajadused

Tööhõiveolukorra väljavaade terasesektoris valmistab tõsist muret ja väärrib täit poliitilist tähelepanu, seda eriti seetõttu, et viimastel aastatel on restruktureerimise tõttu kadunud 40 000 töökohta.

See tähendab, et liikmesriigid seisavad jätkuvalt silmitsi suurte **sotsiaalsete probleemidega** seoses varasemate ja tulevaste juba välja kuulutatud tootmisvõimsuse lõpetamisega, mis mõjutavad mitut piirkonda. Peale selle, kui terase tootmine muutub Euroopas üha keerulisemaks, sulgetakse ka samast väärtusahelast sõltuvad tööstused või suunavad need oma investeringud mujale.

Selleks et terasesektor oleks Euroopa töötleva tööstuse ja tööhõive jaoks endiselt strateegiline sektor, tuleb lisaks pikaajalistele meetmetele võtta kiireloomulised (ajutised) meetmed. See nõuab ka **ajutise töökorralduse** väljatöötamist, väljendades töötajatele avalikku toetust, et vajaduse korral kooskõlas kohaldatavate riigiabi eeskirjadega **säilitada tööjõudlus** ja **töötajad** madala majandusaktiivsusega perioodidel.

Kohanemise sotsiaalsete kulude vähendamiseks ning eesmärgiga tagada selliste **oskuste** säilitamine ja arendamine, mis on vajalikud tööstusharu konkurentsivõime tagamiseks tulevikus, saab kasutada **erinevad ELi fonde ja poliitikainstrumente**. Seda tuleks teha viisil, mis toetab järkjärgulist liikumist uute täiendatud tootmistehnikate ja innovatiivsete toodete suunas ning mis ei tohiks välistada vajalikku restruktureerimist. Sellised meetmed on eriti asjakohased terasetööstuse puhul, sest see sektor peab tegelema tootmisvõimsuse ülejäägi küsimusega.

ELi terasetööstuse restruktureerimisvajaduste prognoosimine on oluline element **kahjulike sotsiaalsete mõjude leevendamisel**. Sotsiaalse mõju minimeerimiseks tuleks levitada ja edendada ettevõtete tasandil läbi viidava koolituse ja ümberkvalifitseerimisega seotud head tava.

Seetõttu on veelgi olulisem, et kõik sidusrühmad käsitleksid **tsüklilisi piiranguid**, kasutades selleks ajutisi meetmeid, mille eesmärk on säilitada tootmine ja tööhõive pikas perspektiivis ja

piirduda tootmisvõimsuse vähendamisel tunnustatud liigse struktuurilise tootmisvõimsusega. Sektoris on juba võetud kohandamisemeetmeid, millega on Euroopa terasetööstuses tootmisvõimsust lõpetatud rohkem kui 30 megatonni ulatuses. Sellest 20 megatonni võib pidada lõplikuks kohandamiseks.

Samal ajal on **enneolematu muutus toimumas ka terasetööstuse tööjõu hulgas**. Töötajate ealine koosseis enamikus Euroopa terasetootmisettevõtetes on selline, et ajavahemikul 2005–2015 lahkub tööstusharust tõenäoliselt rohkem kui 20 % tegelikust tööjõust ning **aastaks 2025 lahkub ligikaudu 30 %**. Sellepärast peab tööstusharu suutma ligi meelitada noori ja loovaid talente.

Selle tagamiseks, et **kõrgelt kvalifitseeritud teadlased ja juhid** viiksid Euroopa terasetööstust edasi ja loovad uusi konkurentsieelise allikaid, on vaja eritegevusi.

Struktuurifondide abil saab toetada sektori restruktureerimist ning edendada innovatsiooni ja spetsialiseerumist arukale majanduskasvule. Suurte muutuste ja restruktureerimise kontekstis tuleks täielikult ära kasutada **Euroopa Sotsiaalfondi (ESF)** ja **Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi (EGF)**, et toetada sektori töötajate kvalifikatsiooni tõstmist ja oskuste ajakohastamist ning aidata kaasa nende töötajate positiivsele ja kiirele töökohavahetusele, keda ohustab koondamine. Asjakohaste riiklike ja/või piirkondlike programmide kaudu saab ESF täita seda osa ennetaval moel ja püsivalt, olles tublisti ees konkreetsetest restruktureerimisoperatsioonidest, leevendades seeläbi etteulatuvalt nende tulevast mõju. EGF saab omalt poolt abi täiendada, toetades koondatud töötajaid aktiivsete tööturumeetmetega.

ELi riigiabieskirjade kohaselt võib terasetööstuse suhtes kasutada mitut **riiklike toetusmeetmete** kategooriat, millega aidatakse kaasa ELi 2020. aasta eesmärkide saavutamisele. Need meetmed on seotud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooniga, koolitusele ja tööhõivele antava abiga ning keskkonnakaitse parandamiseks antava abiga. Näiteks on terasetööstus juba saanud kasu riiklikest keskkonna- ja energiamaksudest vabastamise, energiatõhususe meetmetele antud riigiabi ning kohustuslikest ELi normidest kaugemale mineva investeringutoetuse kaudu. Peale selle on terasesektor tunnustatud üheks sektoriks, kus valitseb kasvuhuonegaaside heite ülekandumise oht, ja liikmesriigid saavad aastatel 2013–2020 eespool kirjeldatud viisil leevendada heitkogustega kauplemise süsteemist tingitud kõrgete elektrienergia hindade mõju sektori konkurentsivõimele.

Komisjon

teeb lühiajalises perspektiivis järgmist:

- edendab noorte tööhõivet sektoris praktikasüsteemide tugevdamise ja **noortele suunatud** värbamisprotsesside kaudu;
- soodustab **Euroopa oskuste nõukogu** loomist terasetööstuse jaoks, et tuua kokku olemasolevad riiklikud organisatsioonid, kes tegelevad oskuste arendamise ja tööhõive küsimustega terasesektoris. Oskuste nõukogusse võib sõltuvalt sektori organisatsioonide valmidusest ja suutlikkusest kaasata tööandjate ja töötajate esindajaid nii Euroopa kui ka riigi tasandil ning haridust ja koolitust pakkuvaid

organisatsioone;

- toetab **valdkondlike oskuste ühendusi** programmi „Erasmus kõigile”⁶⁵ kaudu; oskuste vajadusi ja suundumusi käsitlevale tõendusmaterjalile toetudes töötavad valdkondlike oskuste ühendused selle nimel, et **kujundada välja ja esitada ühised õppekavad ja meetodid**, eriti töökohas toimuva õppe kohta, mis annab õppijatele oskused, mida tööturg vajab konkreetses sektoris, näiteks terasetööstuses;
- toetab **aktiivse koolituse ja elukestva õppe poliitikat**, sealhulgas seoses energiasäästu oskustega, mis omandatakse energiaaudiitori ja energiajuhi koolituse kaudu;
- loob (ametiühingute ja/või riigi ametiasutuste selgel nõudmisel) **talitustevahelise rakkerühma**,⁶⁶ et uurida terasetehaste peamisi sulgemisjuhtumeid või tootmisvõimsuse märkimisväärse kärpimise juhtumeid eesmärgiga **lihtsustada asjakohaste ELi fondide kasutamist** suurte kärbete või oluliste sulgemiste korral;
- esitab **muutusteks ja restruktureerimiseks valmisolekut käsitleva kvaliteediraamistiku**, milles esitatakse kõnealuse valdkonna parimad tavad, mida peavad rakendama kõik sidusrühmad;
- tagab, et **ELi rahaliste vahendite eraldamisel** programmi Horisont 2020 ja struktuurifondide raames järgitakse piirkondliku aruka spetsialiseerumise põhimõtet ja võetakse arvesse **investeeringu kestvust töökohtade loomisel ja säilitamisel** konkreetses piirkonnas;
- jätkab kaasfinantseerimise eeskirjade ja **struktuurifondidesse makstava vähendatud omapanuse** kohaldamist programmis osalevate riikide puhul.

Komisjon kutsub liikmesriike tegema järgmist:

- uurima võimalust kasutada koos piirkondlike ametiasutustega Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) vahendeid töötajate **ümber- ja täiendõppeks**, sealhulgas luues terasetööstusega seotud spetsiaalse rahastamismeetme;
- uurima võimalust kasutada koos piirkondlike ametiasutustega järgmise programmiperioodi jooksul **struktuurifondide vahendeid**, eesmärgiga leevendada terasesektori restruktureerimise sotsiaalset mõju;
- viima lõpule pooleliolevad läbirääkimised määruse ettepaneku üle, mis käsitleb **Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi** (EGF) programmiperioodil 2014–2020,⁶⁷ ja taotleda selle kasutamist;
- hõlbustama **dialogi tööturu osapoolte vahel** eesmärgiga jõuda kokkuleppele töökohtade säilitamiseks mõeldud ajutistes algatustes, näiteks võimaluses kehtestada **tööjõu paindlikkuse kavasad**, eriti seoses tsüklilise kohandamisega.

Komisjon kutsub tööstusharu üles tegema järgmist:

- osalema aktiivselt **oskuste ja oskustööjõu puuduse kõrvaldamises**;
- jätkama **tööstuse** vajalikku **kohandamist** kooskõlas muutusteks ja restruktureerimiseks valmisolekut käsitlevate parimate tavadega, sealhulgas

⁶⁵ KOM(2011) 787 lõplik.

⁶⁶ KOM(2005) 120 lõplik.

⁶⁷ KOM(2011) 608.

sotsiaalse dialoogi ja piirkondlike sidusrühmade nõuetekohase kaasamise kaudu;

- uurima **restruktureerimisvajadusi** ja võimalusi **tootmisvõimsuse kohandamiseks**, pidades silmas peamiste sektorite tulevikunõudlust ja võttes arvesse vajadust struktuurilisi ja tsüklilisi trende erinevalt käsitleda;
- **tegema koostööd teiste sidusrühmadega**, eriti riiklike ja piirkondlike ametiasutustega selle tagamisel, et tsüklilise **liigse tootmisvõimsusega** tegeletakse **avalikult toetatud ajutiste meetmete** kaudu, mille abil säilitatakse tööhõive pikas perspektiivis.

4. KOKKUVÕTE

Nagu eespool kirjeldatud, kehtestatakse ELi visiooniga aastateks 2030/2050 strateegiad ja viisid, mille abil suunata Euroopa majandus säästvama ja tõhusama ülemaailmse energiasüsteemi poole, soodustada transpordivahendite uuendamist koos transpordi aruka juhtimissüsteemi loomisega ning kõikide hoonete renoveerimist ja nende integreerimist nutikatesse tarnevõrkudesse.

See visioon hõlmab palju selliste kõrgtehnoloogiliste materjalide nagu terase kasutamist, mille kättesaadavus sobiva kvaliteediga, sobivas koguses ja sobiva hinnaga on selle visiooni eduka elluviimise eelduseks. Vaid õige poliitika- ja õigusraamistik, mis on kombineeritud komisjoni, liikmesriikide ja tööstuse sihipärase tegevusega, aitab terasesektoril raskustest üle saada, suurendada sektori konkurentsivõimet ja toota innovatiivseid terasetooteid, mis on vajalikud turuosa säilitamiseks ja võitmiseks.

Terase teemal toimunud konstruktiivsete arutelude raames on rõhutatud, kui kasulik ja vajalik on jätkata dialoogi selle strateegilise tööstussektori peamiste sidusrühmadega. Sellest tulenevalt teeb komisjon ettepaneku luua ametlikult **kõrgetasemeline terase tööriühm**. See protsess hõlmaks ka iga-aastase kõrgetasemelise kohtumise kokkukutsumist. Selle peamine eesmärk on olla üleeuroopaliseks vastastikuse teavitamise, dialoogi pidamise ja parimate tavade vahetamise platvormiks. Üldiselt peaks see hõlbustama ja toetama Euroopa terasesektori jõupingutusi oma tootmisvõimsuse säilitamisel ja parandamisel eesmärgiga pakkuda konkurentsi ülemaailmsel turul.

12 kuu jooksul pärast tegevuskava vastuvõtmist hindab komisjon, millist mõju on tegevuskava rakendamine avaldanud terasetööstuse konkurentsivõimele, ning annab vajaduse korral täiendavaid soovitusi ja suuniseid.